

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

กระบวนการและปัจจัยเกื้อหนุนต่อการฟื้นฟูสภาพจิตใจของคนพิการ

ผู้เขียน

นางสาวขวัญฤทัย ไชยศรี

ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกร ทองสุขดี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนในการฟื้นฟูสภาพจิตใจของคนพิการ และศึกษาปัจจัยต่างที่ช่วยเกื้อหนุนการฟื้นฟูสภาพจิตใจของคนพิการ ขอบเขตพื้นที่ศึกษา คือจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลหลักจากคนพิการทางร่างกายภายหลังกำเนิด จำนวน 7 คน ช่วงอายุของคนพิการมีตั้งแต่ 30-69 ปี เป็นคนพิการเพศชายจำนวน 5 คน และคนพิการ เพศหญิงจำนวน 2 คน และผู้ให้ข้อมูลรองซึ่งเป็นครอบครัวและชุมชนของคนพิการ จำนวน 14 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ทั้งแบบรายบุคคล และแบบสนทนากลุ่ม เป็นระยะเวลา 17 เดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน 2553 ถึงเดือนสิงหาคม 2554 ซึ่งข้อมูลทั้งหมดได้ถูกตรวจสอบความสมบูรณ์และแยกแยะ เป็นหมวดหมู่ มีการบรรยาย วิเคราะห์ และสรุป โดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ในกรอบวิจัย จึงมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่าคนพิการแต่ละคนมีกระบวนการฟื้นฟูสภาพจิตใจที่เหมือน และแตกต่างกันทั้งการลำดับลำดับของขั้นตอนหรือมีขั้นตอนมากหรือน้อยและมีขั้นตอนอื่นแทรกที่แตกต่างกันและบางครั้งก็อาจจะกลับมารู้สึกเหมือนขั้นตอนที่เคยผ่านมาแล้ว

ถ้าหากมีเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจ ซึ่งสามารถสรุปได้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นได้รับการยอมรับ รับฟัง 2) ขั้นปลอดภัย 3) ขั้นปรับทัศนคติ 4) ขั้นยอมรับความพิการ
- 5) ขั้นรู้ศักยภาพภูมิปัญญาในศักยภาพของตนเอง 6) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 7) ขั้นออกสู่สังคม
- 8) ขั้นได้รับการยอมรับจากสังคม 9) ขั้นความภาคภูมิใจในการช่วยเหลือและ

10) ชั้นความสามารถในการตั้งเป้าหมายในชีวิต ยังพบว่ามี 5 ขั้นตอนเหมือนกันที่คนพิการ โดยส่วนมากได้ประสบกับตนเอง คือ 1) ชั้นปลอบโยน 2) ชั้นปรับทัศนคติ 3) ชั้นยอมรับความพิการ 4) ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ 5) ชั้นความสามารถในการตั้งเป้าหมายในชีวิต

ปัจจัยเกื้อหนุนที่ช่วยในการฟื้นฟูสภาพจิตใจ แบ่งออกเป็นปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง การสร้างแรงบันดาลใจ ยอมรับและเชื่อมั่นในศักยภาพของตน ปัจจัยภายนอกจากครอบครัว ได้แก่ การให้กำลังใจ รวมถึงการยอมรับและเห็นคุณค่าในตัวคนพิการ การช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ดี ส่วนปัจจัยภายนอกที่ได้จากชุมชน/สังคม ได้แก่ เพื่อนบ้าน ชุมชน รวมถึงเจ้าหน้าที่ไม่แสดงความรังเกียจ แต่กลับเห็นความสำคัญของคนพิการ โดยมีการรวมกลุ่ม จัดตั้งชมรม สมาคมหรือกิจกรรมแก่คนพิการทำให้คนพิการมีความรู้สึกรู้สีกว่าตนเองมีคุณค่า รวมถึงเป็นที่ยอมรับของสังคมและกล้าออกสู่สังคมมากขึ้น

Thesis Title Processes and Factors Facilitating the Mental Rehabilitation of Disabled Persons

Author Miss Kwanruthai Chaisri

Degree Master of Education (Nonformal Education)

Thesis Advisor Assoc. Prof. Dr. Ratchaneekorn Tongsookdee

ABSTRACT

The objective of the research was to study the rehabilitation process for disabled persons and the factors facilitating mental rehabilitation. Data were collected from seven persons 30-69 years of age, including five men and three women, physically disabled after birth, as well as 14 family and community members. This qualitative research used observation and individual and group interviews over a 17 month period from April 2010 to August 2011. All data were validated, classified, analyzed, and summarized in light of previously reviewed theories and conceptual frameworks.

The findings are as follows. Each disabled person showed similarities and differences in the rehabilitation process. Some rehabilitation steps were in a different sequence, and some persons used more or fewer steps. Some persons would revert to a previous step if experiencing an incident affecting them mentally. These processes can be generalized in 10 procedural steps as follows: (1) being accepted and heard, (2) experiencing comfort, (3) attitude adjustment, (4) acceptance of the disability, (5) self-esteem about own potential, (6) experience sharing, (7) entering society, (8) acceptance by society, (9) proud of contributing to society, and (10) ability to set up his/her life goal. Among these, there were five steps commonly shared by the disabled persons, namely, (1) comfort, (2) attitude adjustment, (3) acceptance of disability, (4) experience sharing, and (5) life goal setting..

Factors facilitating the mental rehabilitation included both internal and external. The internal factors included self-esteem, inspiration building, acceptance and confidence in his/her own capacity. External factors from the family included moral support, acceptance and recognition of the value of the disabled person, taking part in the rehabilitation, and good socio-economic status. External factors from the society included neighbor, community and concerned government personnel not showing dislike but a positive attitude toward the disabled persons by establishing groups, clubs, and activities for the disabled, enhancing their self-esteem and feeling of acceptance and encouragement to join society.